

Fișa resurse : Politici educaționale și practici de integrare

Trunchiul D al modulului de formare

Titlul fișei: **Politici educaționale și practici de integrare**

1/ Starea locurilor

Această fișă analizează evoluția politicilor și a instrumentelor pentru a proteja drepturile persoanelor cu handicap, de la prima clasificare internațională a dizabilităților propusă în 1980 de către OMS la Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap adoptată în 2006 de Adunarea Generală a Națiunilor Unite. Apoi prezintă o analiză comparativă a politicilor educaționale și a practicilor de integrare a persoanelor cu dizabilități în țările europene.

2/ Demonstrație

Această cercetare are în principal 3 obiective:

- evidențiază modul în care colaborarea internațională este esențială pentru obținerea de rezultate semnificative în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu handicap și al procesului de incluziune socială și incluzivă
- reflectă asupra diferențelor și elementelor comune ale politicilor de integrare adoptate de țările europene
- evidențiază dificultățile, tendințele și progresele înregistrate în practicile de integrare în Europa

Politici educaționale și practici de integrare

Evoluția politicilor și a instrumentelor de protecție a drepturilor persoanelor cu handicap.

În 1980, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) **(1)** a produs o primă clasificare internațională a dizabilităților, invalidităților și incapacităților (ICIDH) **(2)**, în care se găsesc următoarele definiții:

DEFICIENȚĂ: orice pierdere sau anormalitate în structura sau funcția psihologică, fiziologică sau anatomică

INVALIDITATE: orice restricție sau pierdere (care duce la deteriorarea) capacității de a desfășura o activitate în maniera și domeniul considerat normal pentru o ființă umană

HANDICAP: o situație de dezavantaj în care se găsește un anumit individ, ca urmare a unei dereglări sau a unei dizabilități, care conduce la o limitare sau care îi împiedică să își asume un rol normal (în funcție de vârsta, sexul și factori social-culturali).

În 2001, Adunarea Mondială a Sănătății, cel mai important organism decizional al OMS, a aprobat și ratificat noua Clasificare Internațională a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (ICF) **(3)**, recomandând utilizarea sa de către statele membre.

De atunci, ICF a devenit un instrument folosit de OMS pentru a clasifica sănătatea și handicapul. Accentul a fost mutat de la handicap la starea de sănătate a persoanei, presupunând că toată lumea, la un moment dat sau altul din viața lor, poate întâmpina o problemă de sănătate care, într-un context nefavorabil, poate deveni o problemă. DIZABILITATII.

În decembrie 1993, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat "Regulile universale pentru egalizarea șanselor pentru persoanele cu handicap" (4). Acest instrument reunește liniile directoare de bază care pot fi urmate de diferite guverne pentru a defini acțiunile și a monitoriza politicile pentru persoanele cu handicap.

"Regulile universale" conțin orientări privind evoluțiile sociale care trebuie puse în aplicare pentru a permite tuturor cetățenilor cu dizabilități să participe în mod egal la viața societății. De fapt, ele abordează analitic toate domeniile legate de incluziunea socială a persoanelor cu handicap. La 20 decembrie 1996, Consiliul de Miniștri al Uniunii Europene a adoptat o Rezoluție privind egalitatea de șanse a persoanelor cu handicap, care definește "Regulile universale" ca bază pentru toate acțiunile, programele și directivele viitoare în Europa.

Valoarea simbolică a acestei măsuri este foarte importantă deoarece, pe de o parte, aceasta arată că ceea ce trăiesc persoanele cu dizabilități nu este o stare de sănătate degradată, ci o discriminare și lipsa accesului la viață. din cauza barierelor, obstacolelor și prejudecăților pe care societatea le stabilește între ele și aceleași persoane cu handicap; pe de altă parte, reușește să

transforme viziunea negativă a dizabilității, care este produsul practicilor de segregare și excludere, cu secole de excluziune și tratament medical.

Prin urmare, "regulile universale" constituie un instrument care a dat un impuls decisiv incluziunii persoanelor cu handicap în toate politicile care le privesc. De asemenea, acestea confirmă evoluția unei perspective medicale a handicapului (care nu se referă doar la medicamente ca atare, ci mai ales la instituții ca întreg), centrate pe boală, dizabilități, îngrijire și asistență, spre o perspectivă socială bazată, pe de o parte, pe cetățenia deplină, pe protejarea drepturilor și a mijloacelor de promovare a egalității de șanse și a incluziunii sociale.

"Regulile universale" au început să aibă un impact asupra tuturor guvernelor - care sunt obligate să raporteze la fiecare cinci ani cu privire la stadiul implementării lor - și au crescut din ce în ce mai mult gradul de conștientizare a trebuie să pună în aplicare o Convenție internațională pentru a proteja drepturile persoanelor cu handicap.

La 13 decembrie 2006, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a aprobat "Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap" (5), care, prin cele 50 de articole pe care le are, urmărește în mod obligatoriu calea care trebuie acoperită de Statele din întreaga lume pentru a asigura drepturile la egalitate și incluziune a tuturor cetățenilor cu dizabilități. Aceasta reprezintă o realizare importantă realizată de comunitatea internațională și împărtășește conceptul de "model social al dizabilității" (6), conform căruia dizabilitatea se datorează interacțiunii dintre deficitul operațional observat la nivelul individului și contextul social, cultural și personal în care trăiește (7). Convenția nu recunoaște drepturile "noi" pentru persoanele cu dizabilități, ci le "sistemizează", asigurându-se că toți locuitorii unui stat se pot bucura de egalitate cu compatrioții lor.

În același timp, se confirmă principiile fundamentale, cum ar fi demnitatea, autonomia individuală și independența persoanelor; nediscriminarea; participarea completă și efectivă și integrarea în societate pe baza egalității; respectarea diferențelor și acceptarea handicapului în contextul diversității umane și al umanității.

Valoarea cea mai mare se datorează faptului că a fost scrisă în comun de guverne și asociații. Nu sa mai întâmplat niciodată. Asociațiile au putut contribui decisiv la întregul proces de dezvoltare, confirmând că persoanele cu dizabilități sunt principalii actori în construirea unei lumi potrivite pentru toată lumea. Există multe puncte relevante, inclusiv o definiție a discriminării privind handicapul, care se referă la "orice formă de discriminare, excludere sau restricție bazată pe dizabilități care are ca scop sau ca efect să submineze sau să desființeze bucurându-se, la același nivel ca și ceilalți, cu toate drepturile omului și cu toate libertățile din domeniile politic, economic, social, cultural, civil și de altă natură "(8).

Alte aspecte ale Convenției sunt de asemenea importante, cele legate de promovarea accesibilității pentru toți, de protecție și securitate juridică, de protecție socială și educație, pentru care statele se angajează să garanteze "un sistem incluziv la toate nivelurile și pe termen lung", asigurând că persoanele cu dizabilități "nu sunt excluse din sistemul de învățământ general și că copiii cu dizabilități sunt incluși în școala primară liberă și obligatorie" (9).

Politici educaționale și practici de integrare în statele europene.

În ultimii 30 de ani, tendința din Europa a fost în direcția implementării politicilor educaționale care includ elevii cu dizabilități în clasele obișnuite, oferind profesorilor diferite tipuri de ajutor: personal suplimentar, materiale didactice, instruire și echipament tehnic.

O analiză comparativă a diferitelor forme de integrare școlară în țările europene, realizată de Agenția Europeană pentru Dezvoltarea Educației pentru Persoane cu Nevoi Speciale (cu contribuția unităților naționale ale rețelei EURYDICE) în 2003 (10) arată că, în funcție de politicile de integrare adoptate pe teritoriul lor național, țările pot fi împărțite în 3 categorii:

- Prima abordare (abordare unică) se referă la țările în care politicile educaționale implementate tind să includă aproape toți elevii din sistemul școlar general. Această alegere se bazează pe o mare varietate de resurse mobilizate în jurul școlii. Exemple: Spania, Grecia, Italia, Portugalia, Suedia, Islanda, Norvegia și Cipru.
- Țările aparținând celei de-a doua categorii (abordarea multi-direcțională) prezintă diferite abordări ale integrării. Acestea propun diferite combinații între două sisteme școlare (obișnuite și diferențiate). Danemarca, Franța, Irlanda, Luxemburg, Austria, Finlanda, Anglia, Lituania, Liechtenstein, Republica Cehă, Estonia, Polonia și Slovenia aparțin acestei categorii.
- În cea de-a treia categorie (abordare bidirecțională), există două sisteme educaționale distincte. Elevii cu dizabilități sunt plasați în școli sau clase speciale. În general, majoritatea studenților recunoscuți oficial ca având "nevoi educaționale speciale" nu urmează cursul normal. Aceste sisteme intră sub incidența (sau cel puțin până acum) a unei legislații specifice, cu reguli diferite de cele ale școlii obișnuite. În Elveția și în Belgia, sistemul școlar diferențiat este foarte extins. În Elveția, sistemul este amestecat: pe scurt, există o legislație specială pentru școli și clase de specialitate (care oferă, totuși, servicii oferite în cadrul claselor obișnuite). În același timp, există un sistem de servicii specifice în cadrul claselor obișnuite care se încadrează în cantoane.

În publicația tematică "Integrarea persoanelor cu dizabilități în Europa" **(11)**, autorul subliniază, de asemenea, că uneori este dificil să se clasifice o țară în funcție de tipul de politică de integrare din cauza schimbărilor continue. Germania și Olanda, de exemplu, au fost clasificate ca sisteme bidirecționale în 2003, dar s-au mutat recent într-un sistem multi-direcțional.

Desigur, evoluția fiecărei țări variază considerabil. Suedia, Danemarca, Italia și Norvegia au ales și au pus în aplicare politici clare de integrare de la punerea în aplicare a legislației în vigoare. În aceste țări, alegerile legislative au fost adoptate cu ani în urmă, astfel încât în ultimii ani nu s-au produs schimbări semnificative.

Cu toate acestea, în majoritatea țărilor europene, există inovații legislative semnificative, dintre care unele sunt enumerate mai jos:

- încă din anii 1980, unele țări au privit sistemul școlar diferențiat ca o resursă pentru școlile obișnuite. Astăzi, multe țări urmează această cale, cum ar fi Germania, Finlanda, Grecia, Portugalia, Olanda și Republica Cehă.
- Alegerea părinților a făcut obiectul unor modificări legislative în Austria, Olanda, Regatul Unit și Lituania.
- Descentralizarea responsabilităților pentru primirea studenților cu dizabilități este subiectul legislației din Finlanda (autoritățile locale), Regatul Unit, Olanda (autoritățile locale de învățământ), Republica Cehă și Lituania. În Marea Britanie, tot mai multe școli au nevoie de finanțare de la autoritatea școlară locală pentru a avea o mai mare autonomie în utilizarea fondurilor școlare dedicate pentru a răspunde nevoilor educaționale. din toți elevii înregistrați, inclusiv cei cu probleme serioase.
- Schimbările în sistemul de finanțare pentru studenții cu dizabilități reprezintă o importantă inovație în Olanda.
- În Elveția, problema finanțării a fost discutată la nivel politic: educația elevilor cu dizabilități a fost în totalitate sub responsabilitatea cantoanelor (în vigoare în cadrul actualului confederație).
- Legislația privind elevii cu handicap în învățământul secundar este în prezent în curs de examinare sau a fost recent modificată în Țările de Jos, Austria și Spania.

Cercetarea efectuată de Agenția Europeană pentru Dezvoltarea Educației pentru Persoane cu Nevoi Speciale **(12)** arată de asemenea că unele țări au o istorie politică lungă și o practică îndelungată de integrare, în timp ce altele au început doar recent să pună în aplicare politici educaționale pentru includerea

În clasele de masă. Aceeași cercetare evidențiază o serie de tendințe și progrese care pot fi rezumate după cum urmează:

1. Țările care au adoptat o abordare bidirecțională (un sector școlar diferențiat, în afara sistemului principal) dezvoltă punți între cele două sectoare. În plus, un număr tot mai mare de școli de specialitate sunt transformate în centre de resurse pentru școlile obișnuite.

2. Multe țări au adoptat legislație privind integrarea. Mai presus de toate, țările cu un sistem școlar diferențiat au adoptat noi reglementări care vizează includerea studenților cu dizabilități în sectorul școlar de masă.

3. Unele țări au modificat sistemul de finanțare pentru a îmbunătăți serviciile necesare integrării. În alte țări, crește gradul de conștientizare a importanței adaptării sistemului de finanțare.

4. Posibilitatea ca părinții să facă alegeri educaționale devine unul dintre cele mai importante subiecte de dezvoltare din unele țări. Scopul este de a realiza integrarea prin oferirea unui număr tot mai mare de opțiuni.

5. Transformarea școlilor specializate în centre de resurse a fost realizată în majoritatea țărilor europene. În altele, modelul a fost introdus și este în curs de implementare.

6. Adoptarea Planului pedagogic individualizat cu educație specifică pentru elevii cu nevoi educaționale speciale este o tendință comună în țările europene.

7. Țările încearcă să depășească paradigma psiho-medicală, căutând mai multe definiții pedagogice sau interactive.

Notes

(1) <http://www.who.int/en/>

(2) *International Classification of Impairments, Disabilities and Handicap - A manual of classification relating to the consequences of disease*, World Health Organisation, Geneva 1980

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/41003/1/9241541261_eng.pdf

(3) *International Classification of Functioning, Disability and Health* <http://www.who.int/classifications/icf/en/> (Trad. it. ICF, Trento, Erikson, 2002, pp. 14 – 22)

(4) *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la cea de - a 48 - a sesiune, la 20 decembrie 1993 (Rezoluția 48/96) și publicată în 1994 de către *United Nations Department of Public Information*, New York

<http://www.arpnet.it/ahs/NU93-NORMEDIS.htm>

(5) O.N.U., *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Dezvoltată între 2003 și 2006 și deschis pentru semnare de către state la 30 martie 2007,

Convenția a fost semnată de 155 de state (și organizații regionale) și ratificată de 132. A fost de asemenea ratificată (pentru prima dată în istorie) de către Uniunea Europeană. Pentru a asigura punerea în aplicare integrală a principiilor și a instrumentelor avute în vedere, la Națiunile Unite se înființează un comitet de experți, cu sarcini ulterioare, în special prin analiza rapoartelor naționale pe care statele sunt chemate să le trimită.

(6) BARNES Colin, Mercer Geof, *The Social Model of Disability: Europe and the Majority World*, Leeds: the Disability Press, 2005

(7) CANEVARO Andrea, *Pedagogia speciale. La riduzione dell'handicap*, Milano, Bruno Mondadori, 1991. Potrivit lui Canevaro, "situația persoanelor cu dizabilități" nu ia în considerare daunele însăși, după cum se poate presupune, ci un concept multifactorial strâns legat de contextul istoric, cultural și de mediu: situația persoanelor cu handicap este, de fapt, combinație a mai multor elemente.

(8) O.N.U., *Convention relative aux Droits des Personnes Handicapées*
<http://www.unric.org/html/italian/pdf/Convenzione-disabili-ONU.pdf>

(9) În ceea ce privește educația, articolul 24 al Convenției prevede că "statele recunosc dreptul la educație al persoanelor cu handicap. Pentru a realiza acest drept fără discriminare și pe baza egalității de șanse, statele părți trebuie să aibă o educație incluzivă la toate nivelurile și învățarea de-a lungul vieții "(ONU, Convenția privind drepturile copilului). persoane cu dizabilități)
<http://www.unric.org/html/italian/pdf/Convenzione-disabili-ONU.pdf>)

(10) European Agency for Development in Special Needs Education:
www.european-agency.org Agenzia Europea per lo Sviluppo dell'Istruzione per Studenti Disabili (con il contributo di EURYDICE, la rete di informazione sull'istruzione in Europa), *L'Integrazione dei Disabili in Europa*, Pubblicazione tematica Gennaio 2003, autori: Cor Meijer, Victoria Soriano, Amanda Watkins.
https://www.european-agency.org/sites/default/files/special-needs-education-in-europe_sne_europe_it.pdf

Textul propune o analiză comparativă a diferitelor forme de integrare școlară în țările europene, oferă informații despre finanțarea instituțiilor de învățământ, instruirea cadrelor didactice și utilizarea noilor tehnologii în domeniul educației. precum și tabelele de sinteză sinoptice.

(11) *Ibidem*

(12) *Ibidem*

BIBLIOGRAFIE ȘI SITOGRAFIE

BARNES Colin, Mercer Geof, *The Social Model of Disability: Europe and the Majority World*, Leeds: the Disability Press, 2005

CANEVARO Andrea, *Pedagogia speciale. La riduzione dell'handicap*, Milano, Bruno Mondadori, 1991.

European Agency for Development in Special Needs Education:
www.european-agency.org consultato il 10/02/2017

Agenzia Europea per lo Sviluppo dell'Istruzione per Studenti Disabili (con il contributo di EURYDICE, la rete di informazione sull'istruzione in Europa), *L'Integrazione dei Disabili in Europa*, Pubblicazione tematica Gennaio 2003, autori: Cor Meijer, Victoria Soriano, Amanda Watkins.

https://www.european-agency.org/sites/default/files/special-needs-education-in-europe_sne_europe_it.pdf consultato il 10/02/2017

Assemblea Generale delle Nazioni Unite, *Regole standard per il raggiungimento delle pari opportunità per i disabili*, <http://www.arpnet.it/ahs/NU93-NORMEDIS.htm>, consultato il 06/08/2017

O.N.U., *Convenzione sui diritti delle persone con disabilità*
<http://www.unric.org/html/italian/pdf/Convenzione-disabili-ONU.pdf>,
consultato il 09/02/2017

OMS Organizzazione Mondiale della Sanità, *ICF Classificazione Internazionale del Funzionamento, della Disabilità e della Salute*, Trento, Erikson, 2002

WORLD HEALTH ORGANISATION, *International Classification of Impairments, Disabilities and Handicap - A manual of classification relating to the consequences of disease*, Geneve 1980,

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/41003/1/9241541261_eng.pdf,
consultato il 06/02/2017

WORLD HEALTH ORGANISATION, *International Classification of Functioning, Disability and Health*, <http://www.who.int/classifications/icf/en/>, consultato il 06/02/2017